

Č. 11.980.

Pojištění pensijní: * I. Časové omezení kinematografické licence nezavazuje kinematografický podnik povahy stálého zábavního podniku podle § 1 odst. 1 č. 3 pens. zák. č. 26/1929 Sb. — II. * Práce kinooperátéra nejsou pracemi podobnými pracím, uvedeným příkladmo v cit. zákonném ustanovení a vyňatým z pojistné povinnosti.

(Nález ze dne 15. června 1935 č. 16.855/35.)

Prejudikatura: srov. Boh. A 11.506/34.

Věc: Josef J. v P. (adv. Dr. Antonín Kusý z Prahy) proti ministerstvu sociální péče (vrch. min. komisař Vojtěch Laň, za zúč. Ludmilu M. adv. Dr. Jaromír Cidlinský z Prahy) o pensijní pojištění.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Úřadovna A Všeobecného pensijního ústavu v Praze prohlásila výměrem z 24. dubna 1930 Ludmilu M. kinooperátérku, zaměstnanou u st-le v době od 9. prosince 1927 do 31. května 1929, za pojištěním povinnou. K odvolání st-le a zaměstnankyně zem. úřad v Praze tento výměr zrušil a vyslovil, že Ludmila M. v uvedené době pensijnímu pojištění nepodléhala, poněvadž její činnost nebyla převážně duševní, nýbrž převážně manuální a podřízená. Z tohoto rozhodnutí odvolala se Úřadovna, jen pokud jde o dobu od 1. ledna 1929.

Nař. rozhodnutím min. soc. péče tomuto odvolání vyhovělo a zrušivši v odpor vzaté rozhodnutí, obnovilo shora uvedený výměr o pojistné povinnosti Ludmily M. v době od 1. ledna 1929 do 31. května 1929. — — — —

Stížnost, vytýkající tomuto rozhodnutí nezákonnost, nemohl nss uznati důvodnou z těchto úvah:

Na sporu jest toliko otázka pensijní pojistné povinnosti kinooperátérky Lud. M., zaměstnané v biografickém podniku st-le »Helios« v době od 1. ledna do 31. května 1929, tedy v době účinnosti zák. č. 26/29 Sb.

Zákon tento zachoval v podstatě dosavadní rozsah pojistné povinnosti; aby však u zúčastněných stran (zaměstnavatelů, zaměstnanců a nositelů pojištění) byly pokud možno vyloučeny pochybnosti o tom, zda ten který zaměstnanec podléhá pojištění pensijnímu či invalidnímu, resp. starobnímu, uvádí zákon sám v § 1 odst. 1 pod č. 1 až 6 jednotlivé kategorie zaměstnanců, pro něž má platiti pensijní pojištění, takže již příslušností k některé z těchto zaměstnaneckých skupin je pensijní pojistná povinnost zaměstnancova dána, nehledíc k tomu, jaké práce v konkrétním případě koná. Vyjímá z pojistné povinnosti toliko práce podřadného rázu, uvedené ve výjimkách, stanovených v č. 2, 3 a 6 písm. c). Jen pokud pro některého zaměstnance pensijní povinnost není již dána příslušností k některé ze skupin, uvedených v § 1 odst. 1, nutno otázku jeho pensijní povinnosti posouditi podle všeobecné supletorní klauzule, obsažené ve 2. odstavci tohoto řu, která prohlašuje dále za pojištěním povinnou každou osobu, která trvale je v Čsl. republice za-

městnána na základě smluvního poměru služebního pracemi převážně duševními (sr. důvodovou zprávu k vl. návrhu zák. o pens. poj., tisk posl. sněm. N. S. č. 1706 z roku 1928).

Otázku, zda zaměstnanec koná práce převážně duševní, dlužno proto zkoumati jen tehdy, jde-li o pojistnou povinnost, kterou nutno posuzovati podle 2. odst. § 1 cit. zák., nikoli však, je-li na sporu otázka pojistné povinnosti takového zaměstnance, jenž náleží k některé skupině zaměstnanců jmenovaných v odst. 1 pod č. 1 až 6, neboť u takového zaměstnance založena jest pojistná povinnost již skutečností, že přísluší k některé z těchto skupin. Zákon vychází tu totiž již sám z presumpce, že příslušníci těchto zaměstnaneckých kategorií vykonávají práce převážně duševní. Při zaměstnancích skupin č. 2, 3 a 6 písm. c) sluší pak vždy jen ještě zkoumati, nekonají-li snad toliko takové práce podřadné, jichž vykonavatele zákon z důvodu podřadnosti jejich zaměstnání z pensijní pojistné povinnosti výslovně vyjímá.

Kladnou odpověď na spornou otázku pensijní povinnosti Lud. M. opřel žal. úřad v nař. rozhodnutí o ustanovení § 1 odst. 1 č. 3 tohoto zák. Podle něho jsou pojištěním povinny a podle jeho ustanovení pojištěny osoby zaměstnané v republice Čsl. na základě smluvního služebního poměru, mimo jiné také zaměstnanci stálých podniků zábavních, vyjímajíc osoby zaměstnané čištěním, úklidem, hlášením návštěv, posílkami, rozmnožováním písemností pouze cestou chemickou, mechanickou nebo podobnými pracemi, byť vedle této hlavní činnosti konaly také práce druhu jiného. Žal. úřad vycházel při tom z právního názoru, že biografický podnik, v němž jmenovaná byla zaměstnána, sluší pokládati za stálý podnik zábavní ve smyslu cit. zákonného předpisu.

Stížnost to popírá namítajíc, že biografy mezi stálé zábavní podniky nenáleží. Dovojuje to z ustanovení 1. a 3. odstavce § 1 nař. min. vnitra z 18. září 1912 č. 191 ř. z., podle nichž pořádati veřejná představení kinematografem dovoluje se toliko na základě úřední licence, jež se udílí na dobu od jednoho roku až do tří let, takže licence ty jsou jen dočasné. Mimo to je prý zřejmo, že zákonodárce v cit. předpisu měl na mysli jen pracovníky duševní, umělce, jako herce, solové zpěváky, dramaturgy a pod.

O této námitce bylo uváženo toto: Zákon nedefinuje blíže pojem stálého zábavního podniku. Výraz »stálý« vyjadřuje pak podle významu, jaký má toto slovo v obecné mluvě — a v tomto významu ho zákon zřejmě také užil, když ho sám jinak nedeterminoval, — něco, co má určité delší časové trvání, resp. co se pravidelně po určitou dobu děje, a contrario toho, co trvá jen přechodně nebo vyskytuje se jen ojediněle, nahodile, příležitostně. Podle toho stálým zábavním podnikem sluší rozuměti takový zábavní podnik, který vykazuje uvedené pojmové znaky stálosti.

St-1 nepopírá, že biografy náleží mezi podniky zábavní, netvrdí ani, že by biograf »Helios« v době, kdy jej provozoval, a kdy byla v něm zaměstnána Lud. M. jako kinooperátérka, nebyl stále provozován, nýbrž snaží se dovoditi jen všeobecně, že biografy nejsou vůbec

stálými zábavními podniky z té příčiny, že licence, nutné k jejich provozování, jsou udíleny podle min. nař. č. 191/1912 ř. z. toliko na časově omezenou dobu 1—3 let. Leč z této skutečnosti neplyne ještě, že časové omezení licence, udělené určité osobě k provozování biografického podniku, samo o sobě zbavuje již takový podnik povahy stálého zábavního podniku, zejména uváží-li se také, že § 8 cit. min. nař. ukládá majiteli licence povinnost provozovací a hrozí mu dokonce jejím odnětím, kdyby provozování přerušil na dobu delší než šest měsíců. Norma tato vyslovuje takto nepřímou požadavek, aby provozování biografů dalo se po dobu trvání licence, pokud možno bez přerušení, tedy stále a svědčí také proti mínění st-lovu, že biografy za stálé zábavní podniky pokládati nelze.

Omezující výklad, jaký dává stížnost předpisu § 1 odst. 1 č. 3 pens. zák. č. 26/29 Sb. tvrzením, že zákonodárce měl při něm na mysli, pokud jde o zaměstnance stálých zábavních podniků, jen duševní pracovníky-umělce, příčí se samému doslovu tohoto ustanovení, neboť pro takovou restriktivní interpretaci jeho nejenže není možno nalézt v jeho textaci opory, ale naopak z toho, že zákon vyjímá z této kategorie zaměstnanců výslovně toliko osoby vykonávající práce tam uvedené, plyne nepochybně, že podrobuje pensijní pojistné povinnosti všechny zaměstnance stálých zábavních podniků, nehledě k povaze jejich prací kromě těch, kteří obstarávají práce zcela podřízeného druhu, jež tam příkladmo vypočítává.

Z úvah těchto vyplývá bezdůvodnost námitky, že biograf není podle min. nař. č. 191/1912 ř. z. zásadně stálým zábavním podnikem, a že proto kinooperatér není zaměstnancem stálého zábavního podniku ve smyslu § 1 odst. 1 č. 3 pens. zák.

Nutno-li však kinooperatéra pokládati za zaměstnance stálého zábavního podniku ve smyslu tohoto zákonného předpisu, pak jeho pojistná povinnost podle toho, co shora bylo již vyloženo, jest dána již tím, že přísluší k této skupině zaměstnanců v zákoně výslovně uvedené, a není proto třeba zabývat se otázkou, koná-li práce převážně duševní, neboť tento moment nemá s hlediska pojistné povinnosti podle § 1 odst. 1 č. 3 pens. zák. právního významu, jsa rozhodný jen při posuzování otázky pojistné povinnosti podle § 1 odst. 2.

Zbývá již jen námitka stížnosti, že kinooperatér jako pouhý ruční dělník vykonává práce takového druhu, jejichž vykonavatelé jsou osobami, z pojistné povinnosti vyňatými podle poslední věty bodu 3 odst. 1 pens. zák.

Stížnosti nelze však ani zde přisvědčiti. Žal. úřad zjišťuje v nař. rozhodnutí, že činnost Ludmily M. spočívala v obsluze projekčního a reprodukčního stroje a v pracích s tím spojených, jako v nasazování filmů do kinematografického stroje, přetáčení předvedené částky na kotouč, udržování stroje v pořádku, jeho čištění a mazání, dále v řízení a předvádění programu, jeho sledování a dbání bezpečnostních předpisů.

Stížnost neformuluje žádné námitky proti správnosti této skutkové podstaty, z níž žal. úřad při hodnocení prací jmenované zaměstnankyně

vycházel. Zdůrazňuje jen, že činnost Ludmily M. spočívala v obsluze promítacího přístroje, převíjení kotoučů filmů, udržování stroje v pořádku, jeho čištění a mazání, a snaží se z toho dovodit, že tato činnost jest jen mechanická, ba přímo prý automatická, ježto všechny výkony promítacího stroje jsou zmechanisovány a zautomatisovány tak, že na dovednosti operátrově závisejí čím dále tím méně.

Leč stížnost přehlíží, že činnost Ludmily M. se nevyčerpávala jen uvedenými pracemi, nýbrž že práce tyto byly toliko přípravnými, resp. pomocnými výkony, nezbytnými k tomu, aby bylo dosaženo vlastního a hlavního úkolu činnosti kinooperátérky, která spočívala v předvádění biografického představení promítáním filmů, s úpravou hudebního doprovodu. Zaměstnání toto bylo podle zjištění žal. úřadu hlavní činností jmenované. Při něm je třeba pečlivě sledovati jak postup, tak i bezvadné předvádění celého programu a dbáti také bezpečnostních předpisů. Ono vyžaduje určitého zvýšeného duševního a nervového napětí. Liší se proto ve své podstatě význačně od zcela mechanického zaměstnání osob, jež při své hlavní činnosti obstarávají jen čištění, úklid, hlášení návštěv, posílky a rozmnožují písemnosti pouze cestou chemickou a mechanickou. Různá intensita duševní námahy při obojím druhu zaměstnání jest pak překážkou, aby bylo možno s hlediska ustanovení § 1 odst. 1 bodu 3 pens. zák. č. 26/29 Sb. označiti řečené hlavní výkony kinooperátérové ve smyslu tohoto předpisu jako práce podobné těm, jež zákon uvádí tam příkladmo jako práce vyňaté (srov. také Boh. A 11.506/34).

Stanovisko stížnosti, že Ludmila M. jako kinooperátérka vykonávala jen práce podobné těm, jež zákon v cit. ustanovení vypočítává, a že je z toho důvodu z pensijní pojistné povinnosti vyňata, nelze tedy uznati správným. Opačnému úsudku žal. úřadu není proto možno právem vytýkati ani po této stránce nezákonnost.

Č. 11.981.

Pojištění úrazové: * Výstava aeroplánů, pořádaná aeroklubem, není skladištěm po živnostensku provozovaným podle čl. I bodu 5 zák. č. 168/1894 ř. z.

(Nález ze dne 18. června 1935 č. 16.948/35.)

Věc: Úrazová pojišťovna dělnická pro Čechy proti zemskému úřadu v Praze o úrazové pojištění.

Výrok: Nař. rozhodnutí zrušuje se pro nezákonnost.

Důvody: Stěžující si pojišťovna vyslovila výměrem z 8. listopadu 1927, že práce při výstavách cizích aeroplánů, pořádaných Aeroklubem v Praze na výstavišti, t. j. instalace a složení stánků a ostatní práce pomocné nepodléhají úrazové pojistné povinnosti, ježto nejde o práce prováděné v leteckém podniku ani o práce stavební.